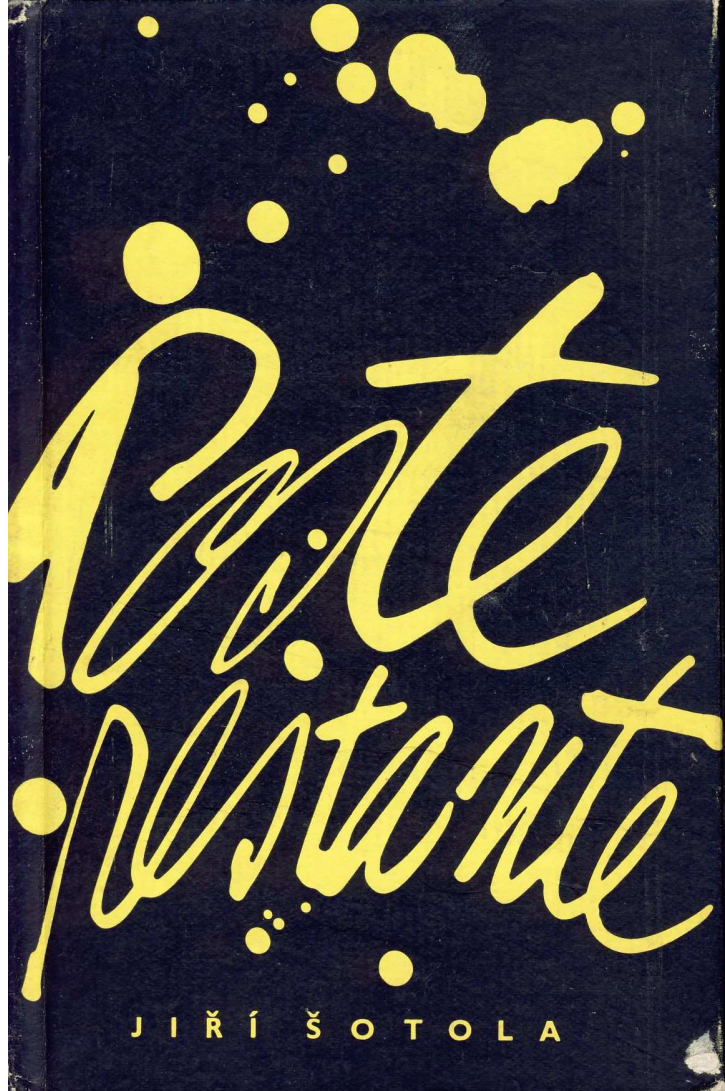

Jiří Šotola

Poste restante

Mladá fronta Praha 1963

Když jsem poprvé přijel do Prahy, byla tma. Byl večer, bylo zatemněno, bylo to ve válce. Už je to dost dávno.

Druhý den ráno jsem spěchal dolů jakousi ulicí. Svítalo slunce. Byla to Ječná ulice. Spěchal jsem, abych přišel včas do jedné školy, o které jsem měl jen docela matné, zato ale tím nadšenější představy. Dnes ráno se mělo všechno rozhodnout. Svítalo slunce. Nevšiml jsem si, jak je ulice prázdná, nepochopitelně v tom červnovém ránu.

Za křižovatkou stál na chodníku voják v helmě a v šedozelené uniformě. Chtěl jsem ho obejít, voják se zeširoka rozkročil a zahradil mi cestu kvérem. Držel kvér v obou rukou, podhmatem, jako by se chystal vyskočit na hrazdu a vykonat nějaký nemotorný cvik, při němž by předvedl zejména svoje těžké černé holínky. Na vteřinu jsme si pohleděli do očí. Voják měl široký obličej a jeho helma a uniforma wehrmachtu se hodily do toho rána a pod to zelené listí pouličních stromů jako pytel cementu do jamího potoka. Díval se lhostejně, v kvéru měl jistě plný zásobník dlouhých studených cigárek s lesklou špičkou. Ucoul jsem a vracím se zpátky. Teď jsem si všiml, jak je ulice prázdná. A za sebou jsem zaslechl, zdola, odněkud z dálky, že se tam střílí. Šel jsem vzhůru ulicí, nahoře se

špičatil kostel, město bylo bledé a hladové. Jen listy se zelenaly. Listy se zelenají vždycky.

Vešel jsem do budky a telefonoval do té školy. Hlas mi řekl, ať nějaký čas počkám. Na co? Jak dlouho? Jak?

A záleží na tom vlastně? Na čem dnes, ale upřímně, na čem záleží? Ten voják se díval tak lhostejně, protože mu nic nepřekáželo, kdyby si usmyslel zastřelit mě. Lhostejně jako na mrtvolu. Zastřelit.

Všude visely červené vývěsky s dlouhými seznamy popravených. Otec, matka, dcera, syn. Adresy. Data narození. Datum smrti. Vyvádějí je na dvory a zastřelují je.

Kostel měl vrata dokořán. V automatech postávali lidé, jedli brambory se zelím, studený salát z hrachu a z brambor, polívku z vody a z krup, pak taky podivné jídlo, které se jmenovalo „mušle“, bylo bez lístků, drahé, za šest korun, načervenalá omáčka se záhadnými kousky slizkého, nechutného, sklovitého masa. Na čem vlastně záleží? Tatínkův dobrý známý, advokát tam z domova, z městečka, letos v zimě prý jednou v noci vstal, přiložil vrchovatě do kamen a předtím pečlivě ucpal mokrým hadrem komín. Umřeli všichni. Děti byly menší nežli já, znal jsem je jen od vidění. Doktora Wurma jsem potkával, zdravil jsem ho. I potom, když doktor začal nosit na kabátě žlutou hvězdu a lidi se mu

radši vyhýbali. Zdravil jsem ho tím pozorněji; ale doktor stejně pak jednou v noci vstal a šel a ucpal komín. Jaké to asi je, ležet, dívat se na strop, čekat, až dobře usnou, potom vstát a jít a vzít na záchodě hadr, co největší, a namočit ho a cpát ho pohrabáčem nešikovně vrchem kamen do komína, popálit se při tom na zápěstí, počernit si klouby, cpát hadr do komína a chvílemi přestávat a tiše, s plným hrdlem slz a lásky poslouchat, zda děti klidně spí a žena zda se neprobudila?

Měl jsem u sebe Rózinu adresu. Mohlo to snad počkat i na druhý den, teď už bylo pozdě odpoledne. Ale ne, nemohlo to počkat; neviděl jsem ji už skoro rok, jenom jsme si psali a v psaní se nedá nic pořádně říci. Už bylo pozdě odpoledne, jel jsem patnáctkou na Smíchov a opakoval si adresu. Styděl jsem se zeptat průvodčího, vystoupil jsem špatně, nezbylo než se ptát chodců a chodci mi ochotně radili, ukazovali, kudy mám jít, ale pořád se to jaksi zaplétalo a zaplétalo, až se už začalo stmívat.

Konečně jsem stál před tím domem, zavedlo mě tam vlastně dítě. Spatřil jsem na ulici dítě, asi pětileté, šel jsem nazdařbůh za ním a dítě zašlo za roh a tam najednou byla ta ulice a ten dům. Číslo 44, vždycky jsem psával na obálku zvlášť pozorně ty čtyřky, aby si je listonoš nespletl se sedmičkami a dopis aby se neztratil; vždyť stačilo, aby se ztratil jeden dopis, a mohla se

ztratit celá Róza, neznali jsme se přece tolik, aby se jí muselo zdát nemožné, že dopisování přestalo a končí.

Stál jsem před domem, byl to veliký špinavý dům, spousta fádnicích oken zírала do ulice, ale nikdo nikde v okně. Taky ulice byla prázdná, dítě zmizelo, vzduch byl silně namodralý a trochu čpěl kouřem, z délky docela tiše zacinkala tramvaj.

Vstoupil jsem do tmavé chodby a nevěděl, jak dál. Neměl jsem ponětí, v kterém patře Róza bydlí, kde hledat vizitku se jménem Münzer, neměl jsem ani ponětí, po kterém ze dvou schodišť se dát do hledání. Hned dole v chodbě mě zaplavil pach shnilé zeleniny. Zkusil jsem to levým schodištěm a stoupal jsem nejistě vzhůru

Litomyšl, 8.1.1962

... cesta vede Umrličí uličkou pod jistý svah,
nahore je kostel a chodník s kamenným opršelým
zábradlím,

před třiceti roky tamtudy denně ve stejnou dobu
chodívala překrásná dívka, zdála se jak přelud,

měla černé vlasy a modrý svetr a vypadala
smutně, jí mohlo být sedm a mně osm let,

nikdo neměl a nemá ponětí, jak jsem ji miloval,
beznadějně a navždy, třeba tam ještě chodí,

třeba tam ještě chodí, třeba tam za zábradlím
mlčky smutně přejde, ještě jednou, naposledy,
kvůli mně,

z výčepu U černého orla se vyvalila pára,

ticho,

sníh,

ta dívka už tam nechodí,

a tak Vám píšu, Rózo, ve jménu

lásky, jež ledacos tu na tom světě přenáší

krom – toť se rozumí – krom smrti. Ale o tom
snad později...

Morašice, 8.1.1962

... prázdná umřelá hospoda U tří kocourů,
poslepu bych tu mohl jezdit,

Morašice, staré lípy, hřbitovní zeď, nalevo za
bránou tam leží tatínkova sestra Anička, jakpak je
to dávno, její pohřeb, asi patnáct let,

bylo léto, koně se leskli potem, rakev vezli na
kočáře položenou v nohách a zasypanou kvítím,

na témž kočáře, v kterém nebožka jela zamlada ze
svatby, podivný, jakpak dávný zvyk, poslepu
bych tu mohl jezdit,

a tak Vám píšu, Rózo, ve jménu

lásky, již máme tady na zemi,

my živí lidé, velmi potřební

lidského štěstí,

vzduchu,
svobody
a prostě ledačeho
krom – tot' se rozumí – krom smrti. Ale o tom
nač psát? vždyť Vy to znáte
líp nežli já.

Litomyšl, 9.1.1962

... uprostřed hřbitova stojí parádní hrobka, na zadní stěně má zvenčí desky se jmény dávných děkanů a proboštů,

vepředu je mříž, dívám se dovnitř, kdo tam našel hrob,

na kamenném kříži najdu špatně luštitelný nápis HENRIETTE GRÄFIN... dál už se nedá číst, neboť do polou kříže je naházeno lopat a vidlí a pytlů od cementu, po jeho boku trčí koště, dvoukolák

těžkými gumovými koly uvíz na místě, jež asi kryje rakev,

je leden, na hřbitovní sněh se rozpršelo, amplióny z kluziště sem chrčí charleston,

při charlestonu tady spí dobrá teta Rettigová a ctihodný German Praesident,

Zdeněk Matěj Kuděj a majitel olejny Jan Vandas,

vlhnou rakve a v nich rody Tobolářů, Hášů,
Kastnerů, Veselíků i Josef Beneš, mistr
krejčovský, kampak se asi poděly moje první
klukovské kalhoty, prší,

měla černé vlasy a modrý svetr a už to není
pravda, prší,

jak se tan –

čí

char –

les –

ton

Litomyšl, 13.1.1962

... Růžový palouček byl opuštěný, sem tam se držely jen zbytky sněhu, zbytky listů na růžích,

chtěl jsem si připomenout některou z místních strašidelných pověstí, ale na žádnou už jsem si nevzpomněl,

napadlo mi zajít si vedle do vesnice za strýcem, který byl svého času správcem tohoto památního pole, ale najednou jsem si trapně nemohl vzpomenout, je-li ještě živ anebo jestli už umřel,

připomnělo se mi zato několik dočista nesouvislých historek,

dávné vyprávění o jakési babce z té vsi, která si nechávala maso z výslužek dlouho za oknem a ujídala z něho po kousíčkách tak šetrně, až se jí už kazilo a lidi se jí pro to smáli a ona říkala: „At'sisi je naňáulý, jenom když nepšíká!“,

pak cosi o jakési pazderně, která buďto shořela

anebo tam nachytali nějaké milence, už nevím,

pak ještě cosi o tom, že nebožtíka, když to bylo v
létě, na noc přenášeli do sklepa,

a cosi o dítěti, které si na sebe převrhlo hrnek
vařícího mléka,

hučel vítr a bylo vidět široko do kraje a nebe bylo
modré,

velmi jsme, Rózo, potřební lidského štěstí, pořád
je tu někde horemdolem hledáme...

ostatně ono nic při tomto počínání

není zbytečné.

Praha, 8.5.1962

V zahradě, která utěšeně splývá
uprostřed města dolů ze stráně a tvoří jakési
terasy travnaté či schodiště či dno
pro mnoho malých vodopádů, až sem jednou
vtrhne moře,
v té utěšené zahradě se právě potkali dva lidé,
ano, já je vidím z okna,
je ráno, květen, je půl páté, vzduch
čistý a vlahý, až je z toho teskno,
ona má bílý kostým, on je v černém, opravdu
vidím je z okna, je to jako svatba,

lesknou se střechy, proti nebi nahoře
červený signál hoří na stožáru
a podle řeky jedou tramvaje,
rozsvícené
už nesmyslně.
Nic víc. Jen v zahradě, jež utěšeně splývá
z protější stráně dolů, potkali se,
dva,
vidím je z velké dálky, ale dal bych za to prst,
že zcela přesně rozpoznávám jejich touhu
nedotýkat se,
nešklebit,
nedrat,
nedrásat si kůži,
stát takhle proti sobě, mlčet, hledět na sebe

a pak, až začne tiše pršet do trávy,
najednou
oslovit se
jménem.
Nikdo nic neví. A já sám
si nejsem jist, zda je to dostatečně reálné,
abych to ba i sobě nemusel
ještě dnes zapřít.
Soused o dům dál
si pustil ranní desku: *Je suis seul ce soir...*

Praha, 13.5.1962

Co je to za nesmysl dávat mi sem na stůl srdce
červenou barvičkou namalované, teď nemohu
spát,

co je to za nesmysl šeptat mi o růžovém drátku,
teď nemohu spát,

co je to za nesmysl nechávat tu po sobě pohozené
hodinky, sponky a růž a nedočtenou knihu,
nemohu spát,

co je to za nesmysl být někde za dveřmi, za
skříní, za oknem, za sedmdesátisedmi ulicemi,
ležet si ve žlutém pyžamu

a

dýchat si tam, až se to rozprostírá povětřím jak
monzun, nemohu spát,

převracet se, až praskají stropy ve sklepech a

desky na hrobách, nemohu spát,

prohrabávat si vlasy, až to srší někde v prostoru
mezi tlustým zeleným pyjem chrámu
mikulášského a Capellou, panenskou hvězdou z
býčího čela, nemohu spát,

co je to všechno za nesmysl, přestaň, ať už sem
studeně stříkne hubená rosička městská,

přestaň, ať už svítá, ať už to skončí –

Miluju tě.

Miluju tě.

Miluju tě.

Praha, 18.5.1962

A kolik jsi měla milenců? a kde všude jsi s nimi
spala? a co ti říkali? a jak, jak to bylo? Dej mi
pokoj,

slyšíš, dej mi pokoj, kašlu ti na tvoje

fotografie zastrkané do krabice od bot,

lístečky o věrné láasce poschovávané do švů a do
šuplat pod prádlo, přestaň,

přestaň, jdi už, jako nesnesitelnou mouchu

pronásleduju očima tvou podobu po všech
koutech, jdi,

vylítni oknem, seber si tě průvan, jdi, nemám kdy,

potřebuju se vyspat, jdi, rozplyň se,

rozpušť se někde v té oranžové louži pod lampou,

ztrat' se mezi písmenka téhle hloupé knihy, co
čtu,

jdi, nemám tě rád, nic nechci, na nic se tě neptám,
nezajímá mě to,

kašlu ti na tvoje adresy a telefonní čísla, i zešedlý,

i zešedlý tě ještě budu milovat, notakproživého-
boha kolik,

kolik jsi jich měla?

Praha, 15. 5. 1962

Už zase ta růž na ručníku, už zas ten barevný
polibek na lístku z tramvaje,

už zase ty podivné úkazy, vlasy v hřebenu, ne-
dojedený chleba, zhasnutá lampa, která přece
hořela, když jsem usínal,

bylas tu? kdys tu byla? ráno, když jsem spal? v
noci, potají, dýchlas mi na tvář a šla?

Už zas ty prošlapané střevíce, nedočkávé za-
blácené klisničky bez jezdců,

už zas ta pověšená pyžama, zmačkaní astrálové
tvého těla,

už zas ten obrys na zrcadle, kdo tam prve stál?

přešlas tudy? přespalas ve skříni? kam pořád
chodíš, kdo tě má pořád hlídat, přibiju ti ten tvůj
sún, hřebíkem do podlahy a bude to,

utrhni se pak od svého vlastního stínu, že to
neumíš,

já bych taky spíš asi uměl svou smrt nežli se
utrhnout

od tvého

stínu

Praha, 16.5.1962

Ukaž, co umíš,

rozkymácej tu bronzovou natupírovanou věž,
pěkně ve vichrech noční planety, tak,

rozkutálej kotníky po kulečnicku, tak,

střel očima, zásah, tři muži v kaluži, tak,

udělej kočku, udělej koníčka kominíčka, udělej
liják, tak,

ještě, udělej kanálii urousanou, tak, taky umíš,
ukaž punčochy, ještě,

ještě nasyp nehty ptáčkům, kůži dej chlípným
slimáčkům, ňadra pohoupat umíráčkům, tak,

a stoupni si do okna, profilem, tak, ať to fičí, ať je
skandál, ať je biograf – –

A teď pojd' dolů.

Pojd', co tam?

„Na zahradě je ďábel a láme jiřiny...”

Pojd' dolů, slez. Nezlob se na mne. Hloupá, kdopak ti říkal, abys to dělala? A stejně to neumíš.

Neumíš, neumíš, už se nevdáš, už se nikam neprodáš,

zůstaneš mi na ocet,

na život,

na smrt,

tak.

„Na zahradě je ďábel a láme jiřiny...”

Pojd' dolů. Zavři okno. Pojd', ať nenastydneš. Svlíkni se. Zavři oči. Zahod' korále,

ať

ne –

na –

styd –

neš

Průla, 23.5.1962

Co to máš vzadu za očima? Z čeho ti rostou
vlasy? Nač myslíš? No ovšem,

co jiného ty dokážeš?

Ještě tak „uchovej si mě v paměti takovou jak jsem“,

ještě tak „probohaneběhejmizakaždousukní“,

ještě tak „zaškrť mě tvý její posteli a potom sebe“

a „pamatuj že i tak jsem málo štěstí na světě“, ach,

ta láaska nebeská...

Stahovat ze mne košili, to umíš, ale na věži máš
závrat',

pouštět mi ještěrku svého jazyka do uší, to ano,
ale z rotace zemské tě bolí hlava,

nahá se přikrýt prostěradlem a smát se mi a čekat,
to ano, to ano, ale vstaň a jdi do vichřic a do
skřípotu železa o železo, jakpak to uděláš,

když neumíš střílet?

když neumíš chodit po provaze nad Niagarou?

když nemáš ponětí o tvaru a váze a rychlosti
našeho rodného geoidu?

To já,

já muskulární maskulinum plné vášně drtit svět,

já

já

tu sedím v koutě, kytaru tak mít,

drnk bych a sladce zpíval, mouchám pro plezír,

co Niagaru –? koberec

se bojím přejít, abych ze závratí neupad

a v pádu nepotrhal cosi nepochopitelného a

tenkého jak rastr na člověčí dech,
sedím a nehtem dělám na papír
srdíčka,
křížky,
holubičky, ne,
to nedopadne dobře,
aniž může to
dopadnout lépe. Rodný geoid
nicméně netočí se
o nic méně.
Naštěstí.

Praha, 24.5.1962

Už zase spíš, nespi, mám strach,

nespi, viděl Jsem dnes v drogerii krabici s
nápisem NOČNÍ KNŮTKY

a vlezl do mne strach jak šedý hádek, já nejsem
Tarzan Dobyvateľ,

mám ouvej praskliny a spáry všeliké a všechno do
mne vleze, ty už zase spíš,

nespi, mám strach, za oknem šumí černý smrk,

čítám, kdo mi to tu chodí po pokoji, a vida, vždyť
jsem to já sám,

chodím si tu a straším se a zas už přebírám hrách,
který je lépe nepřebírat, nespi,

není to od tebe hezké, slibovali jsme si přece líh
Horydoly a prášek Nikdynebudešsám, tak nespi.

Anebo ne, spi. Spi, máš dost toho běhání a
trmácení a za chvíli to začne znovu,

spi a já si tady zapálím svůj noční knůtek, vidíš,

hoří hoří nehřeje, hoří hoří nehřeje,

tož kolik ještě zbývá dnů?

kolik mladosti? kolik ještě hodin nad tebou spící a
s jistotou, že mě miluješ?

že si neplatíme havarijní pojistku tohoto štěstí a
že kdykoliv

tě mohu probudit a ty z polospánku neřekneš jiné
jméno než moje!

Noční knůtku, světýlko děsivé,

noční knůtku za kamarády Břetislava Trojana,
Karla Šimka, Jaromíra Šotolu, Bouru Ferdinanda
a ten celý rod,

my už jsme taková podařená generace, držíme
pěkně spolu, i mrtví se navštěvujeme o hostinách
lásky, jen dál, hoši, místa je tu dost,

sedněte si a neprobudte ji, ona spí, je krásná,

vidíte, já ji miluju,

i ta noc je samý samet, že, i ten smrk tam venku
šumně šumí, všechno

je krásné, utěšené, že,

a já jsem živ, já když ji probudím,

mohu ji umilovat k mdlobám, sebe taky, slunce
bude znovu zapadat a my tu ještě budem ležet
nazí na sobě, všechno je v pořádku,

jenom ten

knůtek

kdyby radši zhas. Ty, slyšíš, tak už nespi, nespi,

bojím se tu

sám.

Praha, 10. 6. 1962

Já teď jdu pryč.

Já teď jdu pryč a vrátím se až ráno.

Budu pryč, nečekej mě, jdi spat, budu tam sedět a civět a přijdu opilý.

Já teď jdu pryč a vrátím se třeba až za rok, co na mě tak koukáš?

Já teď jdu pryč a vrátím se třeba až za tři sta let, copak je to nějaká doba?

Spadnu ti pak na okno v podobě jednoho bezprizorného šilhavého fotonu. Usadím se v podobě prachu, spadlého komusi z bot,

na práh tvých dveří.

A ty pak nebud' zlá a pusť mě k sobě. Nedělej mi scény. Milence

shrňeme do deky a hodíme je oknem.

A necháme si rozsvíceno. Tak mě k sobě pust'.

Tak už mě k sobě pust', tak už mě pust', proč ti to tolik trvá, to je vteřin nějakých, vždyť je to hrozná doba, vždyť já tady uschnu umřu usoužím se, tak přece otevři nebo ti ty dveře rozškrábu, kůži ti poškrábu, oči ti vyvyvyškrábu,

má lásko

Grčka, 20.6.1962

Pojď skončíme to drastisch drama

Já budu sám Ty budeš sama

Pojď, napijem se portvejnu

Naposledy tě obejmú

Zkrátka sbohem a bude pokoj, jenom si to
spočítej, vyplatí se to, pomine

1. žárlivost, ach to trapné trápení,

2. strach, jestli tě něco nepřejelo,

3. civění do kouta pomine a směšné lapání po
dechu taktéž pomine,

4. věčná starost o jakousi druhou osobu, jako by
člověk neměl sám se sebou starostí dost,

5. věčná úzkost Jaktovšeckobudedál,

ostatně možná i dluhy pominou, i dluhy i díry v
podrážkách od toho nekonečného běhání, stáhnou z
luny kůži a ušiju si botky a nikdy je neprošlapu,
nikam v nich nebudu chodit, sbohem,

sbohem a je to, bude pokoj, nechci tě. Nechci tě,
co se šklebíš, punctum finis zkolapryč. Jdu.

Jdu, už jezdí ranní tramvaje, sednu si do
dvaadvacítky a

Sednu si do dvaadvacítky a

Sednu si do dvaadvacítky a

a –

Nevyháněj mě.

Nech mě tady, aspoň venku na rohožce.

Nech si mě.

Praha, 3.7.1962

Pojed' někam.

Pojed' někam, kde jsou záclony,

před domem písek a zář hudby mezi listím

a mnoho dveří s krásnou, krásnou klikou

(brát za kliku je přece velmi šťastný pohyb, vždyť
to znamená, že kamsi vstupujeme, ba snad
najisto, ba možná domů, nebo alespoň

do jakéhosi pokoje, kde čekají nás věci, zrcadlo a
skříň, zásuvka na vlásničky, naše mýdlo společné
a naše cigarety, noviny a chleba, hřeben, okno do
krajiny, jež tam včera také byla, není-li pak to

veliké štěstí?)

Tady

ten plyš je prodřený a platí se tu vstupné,

kam jsem si tě to zaved, dancing ponurý, spíš
dupárna, a je tu průvan, všecko bez dveří a okna

žádná, ostatně

jsme tady věru dokonale cizí.

Pojď někam.

Pojď, kde je aspoň déšť

a onen věkověčný strom, ten který hraje jak harfa,
když do něho prší, strom, strom z dětství, kaštan,
kašna hořící,

alespoň jeden sloup aby tam hučel v poli,

aspoň nádraží,

kolotoč s koníky,

alespoň jedna poškrábaná zeď, omítka věrně
přilne na rukáv,

aspoň ty jedny dveře, jakékoli dveře, za kterými
je

konečně cokoli.

Pojď, potřebuju si tě někam u m í s t i t

na této planetě!

Tož kam půjdeme? Ano, já vím, do biografu a potom,

ano, vím, ten plyš je koneckonců mrcha přítulná,

a potom

spat.

Táhne to tady jako na pólu,

průvany veškeré, co se jich po planetě motá.

Podej mi ruku.

Tak.

Praha, 3.7.1962

– Freda Astaira?

– Taky.

– Fairbankse?

– Asi taky.

Pak taky jednoho, prý že jsem přišla z kvatro
čenta, povídal,

a jednoho, ten nepil nekouřil a obzvlášť
spořádaný muž se býti zdál,

a pak i jednoho, co ve vlaku se jenom takhle
podíval, božemůj, příteli,

člověk to bere jak to běží, na ledaco nekouká,

ba právě, že on je to vždycky

d a r o v a n ý kůň...

– Té lunny, podívej!

BUDEME

KONČIT

PANSTVO

ZAVÍRÁ SE

– Tak.

Hořké je, hořké,

lupeníčko lásky.

Jednoho přejede vlak,

druhýmu spálení vlásy...

– A chotě svého,

stříbrně měděného,

v snách viděného?

– Taky.

A pak jednoho, co ho sežral Cyklon B.

A víc už toho nebude.

A

dej mi pokoj. Neptej se mě na nic. Nedotírej.
Nevyšetřuj. Nekoukej. Co chceš? Co je ti po tom?
Ničemu ničemu ničemu nerozumíš. Jdi, upaluj,
ani se neotoč, pusť mi tu ruku, už-to-ho-mám-
dost!

– Té luny, podívej!

– Ať. A bylo jich celý regiment, abys věděl, celý
regiment, řada za řadou, řada za řadou, šli, šli a
šli, s hvězdárna na srdci, možná milión, kdopak to
spočítá,

kdopak to

vypere,

kdopak to

přebere

ve špíně,

ve hlíně?

Sama mám

vlásky

v komíně...

Ale to lupeníčko je hořké, pamatujte si to, příteli.

Ale to nic, jen kdyby ho aspoň rostlo trošinku víc,
pamatujte si to, příteli, kdyby ono ho nebylo

tak malinko tak málo.

Kdyby tak

rychle

ne

pa –

da –

lo

Žabokřov, 13.7.1962

Петербург, я ещё нехочу умирать:
у тебя телефонов моих номера.
Петербург, у меня ещё есть адреса,
по которым найду мертвецов голоса.

O. E. Mandělštam

Putování bude u konce, Rózo, zbývají dvě tři
zcela nezbytné výpravy a toto místo se nedalo
vynechat,

je to velmi těžké místo, jako každá láska je těžká
a kůže, kterou nosíme, je těžká a vše, co je nám
dáno vléci od kolébky k hrobu, onen krásný hrb,

jenž fatálně nám brání dát se k sochám,

k božím kastrátům

a k orlům z porcelánu.

Tudy přešli potulní šlejfíři, medvědář a armády
dráteníků,

četníci a děti živené po číslech (kafe s chlebem a
kafe s chlebem) a báby poslané postrkem na obec,

tady kape z rampouchů a posmrtná vůně trav tu v
srpnu navečer prosákne plotem,

mrtvý dědek po nocích hraje maryláš,

at' jdu kamkoli potkávám předky, mají sklerózu a
zjevuje se jim sjíždějící rozsvícený lift,

v almarách trouchnivější nebeklíče a postily a
dopisy z Irkutska, z války,

po stopách kontraktů a kšaftů a hořících doš-
kových střech bych Vás dovedl do Synčan a do
Horního Jelení, to už bychom byli na počátku
osmnáctého století, kolik je Vám let, Rózo,

někde za stodolou tam ještě stojí červený
grošovatý valach, prodaný na trhu ve Vysokém
Mýtě za 238 zlatých, prý ouskočně, museli jsme
se pak kvůli tomu soudit, kůň i pradědek byli
předvedeni do hostince Na bídě, to je v Chrudimí,
ještě bychom to tam našli, Rózo,

a tak bychom doputovali až někam do Gondwany,
až tam, kde Jiřík Šotola píše místo jména tři kříže,
tři veliké kříže inkoustem, který za dvě stě roků
zrezaví, nicméně zůstane znamením, že jsme tu
byli, taková

je moje hlubina bezpečnosti, můj Petěrburg,
taková je moje cesta k svobodě, a s láskou je
tomu jinak, řekněte, Rózo,

nemá smysl hrát si „Kam si zmanu tam si planu“
a „Snězte si mě, vteřiny lehkověrnosti mé“, já
jsem byl vždycky pro věrnou lásku, Rózo,

nelze se vytrhnout jak péro z kanape a letět
jenom tak, za potlesku svých vlastních srdečních
chlopní,

ničeho se nelze dotknout, abychom na tom
nenechali kus kůže a aby to nešlo za námi jako
pes anebo jako bestie pomsty, takové jsou asi
cesty k svobodě,

tím chci říci, že Vás nikdy neopustím, ať se děje
co se děje, Rózo, a že nikdy nebudu Vámi
opuštěn a že to považuji za štěstí, a dále

že každá láska je těžká, ale kdo by teď myslel na
tíhu, když je tu tak mimořádná příležitost myslet

na lásku,

Rózo.

Smidow, 30.8.1962

Píšu Vám, Rózo, na mezi,

fabrička v lukách tiše drnčí

jak ponořena v jezeru, a přitom reálnější

nežli můj vlastní nehet. Vy mi rozumíte.

Píšu Vám tady na mezi

a mám chuť říci, že jsem šťasten (jestliže

vezmeme onen pojem rychlým obrysem,

tak jako letí pták a topol kývá se

a člověk ví: je čtvrtek, slunce je a žijem k
podzimu

v tomhleto podivném a všednovšedním kraji).

Musí to tady někde vězet – štěstí, svoboda,
úlevná míra samoty a úlevné
pomyšlení, že nejsme zcela sami. Musí to tu
někde být.
Ve škvírách,
ve rzi,
v drátech bicyklů,
v chrčení vodovodu, ve veškerém ději
toho, co zveme žitím, bytím, a co reálnější je
nežli můj... Tisíc chutí mám
říci, že jsem málem šťasten
zde na dně toho děje, obyčejného
jak dveře.

Smid 099, 20.8.1962

Budeme sem spolu někdy jezdit, budem tady šťastni, Rózo, představte si, tato tichá krajina

(tato krajina, kterou já vůbec neznám, tato úplně mi cizí krajina, toto prázdné jeviště),

budu Vám říkat Vždycky jsem měl rád jen Vás, to ostatní, to bylo do času, budeme tady doma, Rózo

(tato zcela mi neznámá krajina, toto pusté místo na zeměkouli, kam mě moje devatenáctiletá matka přišla porodit po dvou dceruškách, které jí předtím umřely),

budeme šťastni jako na špinavém nádraží, jako v hotelu s rozkopanou podlahou, jako v kterémkoli průvanem prometeném průchodu, a možná i šťastnější, vždyť toto místo se nemění, mezi prsty se nesype, zůstává, trvá, představte si: rodná krajina, Rózo

(toto podzimní divné bludiště),

řekneme si Konečně místo na planetě, tady
rozprostřeme kabát, už jsme toho prohodili dost,
musí, musí to tu někde být!

Smridary, 31.8.1962

Tak se pozvolna vracíme do krajin, kde už jsme byli,

mohou to být dávno odcizené krajiny, ale logika lidského stěhování se nás na to věru neptá,

kdopakví, Rózo, možná i Vy jste někdy vyšla z oněch tesklivých plání na jih od Katovic,

Váš pradědek tam možná skupovával králičí kožky a Vy jste se tam potom vrátila a taky jste už nepoznávala ten kraj,

jenomže to nebyla, to nebyla Vaše cesta k svobodě

(krom toho, co jste snad pravila vstupujíc na popraviště; já myslím, že v té větě nemohla nebýt o svobodě zmínka

– jenomže co je to poznaná svoboda, není-li při tom alespoň vzdálená naděje na svobodu dosud nepoznanou, kterou nám bude prožít, a Vy jste v tu chvíli neměla ani vzdálenou naději, ani vzdálenou naději, Rózo),

takže to nebyla Vaše cesta k svobodě, to byla naše cesta k svobodě, jež se počíná šlápou na dřevo prosáklé Vaší tichou a křičící krví,

je to strašlivé a musel jsem zestárnout o dvacet roků, abych pochopil nutnost Vám o tom napsat,

ale je tomu tak.

Sunday, 1.9.1962

Píšu Vám, Rózo, ve jménu

lásky, jež nás tu drží, nás, tak potřebné

ledačeho

krom – toť se rozumí – krom smrti,

píšu Vám v prachu na mezi,

tak se pozvolna vracíme na jisté adresy, které
jsme neustále nosili s sebou,

fabrička v lukách tiše drnčí,

a přitom nenávratně jdeme k dosud nepoznané
svobodě, kterou nám bude prožít,

vše je to trochu změtené, ale najednou se mi už
nezdá, že Vám něco kradu,

když mám chuť říci, že jsem málem šťasten

z několika milovaných tváří, jež se mi promítají
do chladnoucí zářijové krajiny,

z pomyšlení na všechno čekající jako bicykl
opřený o zed',

ba i z tamhletoho nádherného, jezerního, skořicového vlaku,

který mi ujel.

Musí to tady někde být.

a stoupal jsem nejistě vzhůru, prohlížel ve světle žlutých, slabých, mouchami potečkových žárovek dveře, dveře, vizitky, jména, až jsem docela nahoře našel vizitku se jménem Münzer.

Pátraje po zvonku všiml jsem si, že dveře jsou nad klikou přelepené širokou papírovou páskou, která se táhne i na futro a je na ní razítko s hákovým křížem.

Nikdy jsem už pak Rózu neviděl. Nikdy jsem o ni už nic neslyšel.

JIŘÍ ŠOTOLA

Vazbu, frontispice a grafickou úpravu navrhl Josef Flejšar. Vydala Mladá fronta, nakladatelství ČSM, jako svou 1941. publikaci, mimo edice. Odpovědný redaktor Ivan Diviš. Vytiskl MÍR, novinářské závody, n. p., závod 3, provozovna 31, Praha 2, Václavská ulice 12. Stran 72. AA 1,43, VA 1.54. D-16*30148. Náklad 6000 výtisků. 1. vydání. Praha 1963.

63-/VIII-15.

23-068-63

13-10 Cena váz. Kčs 6,50

